

af de store Byer, og hvis man medtager, hvad der udgives til kirkeligt Arbejde af den store Indremissionsforening paa Landet og af Valgmenighederne, ser man, hvordan Udviklingslinien i det hele taget gaar for Øjeblikket. Det er med andre Ord det, man kalder Voluntaristprincippet, der har taget Têten paa det økonomiske Omraade. Men Voluntaristprincippet er ikke blot noget, der betegner en Ejendommelighed paa det økonomiske Omraade; det kendetegner i det hele taget, at det kirkelige Initiativ er gaaet over fra Statskirkens Ledelse til private Kredse. Deri ligger ikke paa nogen Maade nogen Bebrejdelse mod den højtærede Kirkeminister. Tværtimod; det forekommer mig, at dette er rigtigt, saaledes bør det være; med andre Ord, at de kirkelige Arbejdsopgaver overhovedet under de moderne Former ikke lader sig løse ved Initiativ fra Statens eller en politisk Kirkeministers Side. Jeg er glad ved, at disse mange Arbejder er uafhængige af Ministeren, men jeg ser, som sagt, tillige deri et Vidnesbyrd om, hvordan Udviklingen er; og hvordan dette utvivlsomt er en Forløber for, hvad der maa komme i en nærmere Fremtid, nemlig, at den danske Folkekirke maa komme til selv at overtage sin Ledelse for at gøre sit Arbejde fuldt ud saaledes, som den ønsker. Alligevel kunde jeg paa enkelte Punkter ønske et stærkere Initiativ og en videre Horisont hos den højtærede Kirkeminister.

Efter sædvanemæssig Ret ved Finanslovsforslagets første Behandling vil jeg da ikke blot holde mig til Budgettet, men tale om vort Kirkevæsen i det hele taget og dets Styrelse i Almindelighed og herunder gøre visse Henstillinger til den højtærede Kirkeminister. Jeg begynder med en lille Sag, som direkte vedrører Budgettet, og som ligger mig personlig paa Sinde. Paa Kontoen for Understøttelser kunde jeg ønske, at der blev indsat en Sum til Disposition for fattige Præstedøtre. Som Professor ved Universitetet er jeg kommet ind i Bestyrelsen for et Legat for ugifte Præstedøtre og har haft Lejlighed til at se, hvor overordentlig uheldigt stillet denne Klasse af Kvinder er, særlig naturligvis under de nuværende Forhold. En stor Del af vore Præstedøtre er vokset op i Hjem, hvor de økonomiske Forhold i Virkeligheden har været saa tarvelige, at det har været ganske nødvendigt, at Døtrene var Forældrenes Medhjælp i Huset. Men dette medførte, at de ikke fik nogen speciel Uddannelse, saaledes at de senere i Livet at

selv kunde erhverve sig deres Brød. Naar Faderen tog sin Afsked, kom de meget ofte til at indtage en Plejersstilling i Forhold til Forældrene, og naar efter Forældrenes Død Pensionen ophører, er disse Damer i en Alder, hvor det næsten er umuligt for dem at erhverve noget. De kan udføre en Smule Haandarbejde og en Smule Husholdning og undervise lidt, men overfor den Konkurrence, der er, er det ikke muligt for dem at klare sig. De kan undertiden faa nogle Legater, nogle Hundrede Kroner, men det er tidt, at saadanne ældre Damer maa nøjes med en aarlig Indtægt af en 600—700 Kr.; de maa altsaa henregnes til, hvad man kalder *pauvres honteux*. Der synes da at være god Grund til at gøre noget for dem ved Hjælp af en saadan Understøttelseskonto, selv en ringe Sum der vilde kunne hjælpe dem meget.

Jeg skal derefter gaa over til Spørgsmaalet om Kirkernes Betjening. Finanslovsforslaget henleder Opmærksomheden paa, at Kirkearbejdet undertiden maa forlægges fra de Steder, det hidtil har været knyttet til; Kirkernes og Præstegaardenes Beliggenhed spiller jo en stor Rolle for det kirkelige Arbejdes Udførelse. Nu er alle Steder Kirkerne og Præstegaardene oprindelig lagte paa et Sted, hvor Præsten havde hele sin Virksomhed og sin Menighed omkring sig, men de moderne Forhold med Kommunikationsmidlernes Udvikling har medført, at Præsten ofte boer meget fjernt fra det Sted, hvor Livet pulserer, og hvor de Opgaver, som det moderne kirkelige Arbejde paa-lægger ham, særlig er til Stede, saa at man mange Steder maa sige, at Forholdene i Sognet er abnorme. Der stilles da ogsaa paa Finanslovsforslaget Forslag i Retning af at sørge for bedre Kirkebetjening af Stationsbyerne, men man kan ikke standse ved saadanne enkelte Tilfælde. Derfor vilde det være rigtigt, om den højtærede Kirkeminister tog det Arbejde op samlet, saa at man fik en samlet Oversigt over, om Præstegaardenes Beliggenhed er saadan, at Menigheden kan faa den fulde og rigtige Betjening. Det er selvfølgelig ikke muligt at flytte Kirkerne, skønt der er enkelte Steder — og jeg ved ganske særlig et bestemt Sted —, hvor Kirken ligger saa akavet, at det er meget vanskeligt for Beboerne at komme i Kirken. Det er naturligvis ogsaa en i høj Grad medvirkende Aarsag til det nedadgaaende Kirkebesøg mange Steder, at Kirken ligger daarligt. Det maa man nu finde sig i, det er ikke let at flytte Kirkerne, men Præstegaardene kunde sikkert mange